

Suomenkielisiä radiolähetyksiä uudella mantereella

Suorittanut Tampereen yliopistossa sosionomin tutkinnon. DX-kuuntelija, joka on harrastukseensa tutkinut USA:n ja Kanadan suomenkielisiä radio- ja televisio-ohjelmia.

Suomenkielisen sanomalehdistön alkaessa vähentyä, ottivat sen paikan tiedonvälittäjänä vähitellen suomenkieliset radiolähetykset. Asian panivat alkuun v. 1930 paikkeilla eräät papit, jotka oivalsivat radion merkityksen ja alkoivat lähettää seurakuntalaisille radion välityksellä jumalanpalveluksia ja aamuhartauksia. Myös Suomi-Opisto alkoi v. 1930 radioida suomenkielistä ohjelmaa kahdesti viikossa Calumetin asemalta.

Vuosi 1937 oli suomenkielisten uutisohjelmien alkamisvuosi, silloin Onni Laine aloitti Minnesotan Duluthissa WHDF-aseman kautta Russel-Miller - jauhomylltyjen kustantamat viiden minuutin pituiset ohjelmat. Ohjelmat kasvoivat toisen maailmansodan aikana puolen tunnin pituisiksi ja niitä radioitiin kuutena päivänä viikossa. Laine toimitti ohjelmia noin kymmenen vuotta, jonka jälkeen työtä jatkoi Rudolph Kempa 23 vuotta. Ohjelmat sisälsivät uutisia, mainoksia, musiikkia sekä tiedot

kaikista suomalaisten toiminnoista niin kirkon kuin politiikan aloilla. Aseman levykokoelma oli suuri, noin 4.000 levyä. Parhaimmillaan ohjelmien kuuntelijamäärä oli yli 100.000 (tällöin lukuun sisältyivät myös Kanadan puolella asuvat suomalais-siirtolaiset). WHDF-aseman omistaja oli syntyperältään suomalainen, Mrs. Burgan (o.s. Karhu). V. 1969 ohjelmat lakkasivat kun Kempa joutui heikkenevän terveytensä vuoksi lopettamaan eikä työlle löytynyt jatkajaa.

"Suojasen Kestikievari"

Suomalaisin maamme ulkopuolella toimivista radioasemista lienee ollut Michiganin Hancockissa toimiva radioasema WMPL eli suomalaisittain "Vimpeli". WMPL oli osakeyhtiö ja sen kolmesta omistajasta oli kaksi suomalaista, lisäksi yhtiön presidentti oli avioliitossa suomalaisen kanssa. Aseman henkilökunta oli myös etupäässä suomalaisia. Suomenkielisiä ohjelmia radioitiin arkipäivisin puolituntia ja sunnuntaisin koko tunti. Suomenkielisten ohjelmien toimittamisesta vastasi 13 vuoden ajan

Reino W. Suojanen. Arkipäivien ohjelmat sisälsivät maailmanuutiset, tiedoituksia ja mainoksia. Sunnuntaiohjelmat sisälsivät ohjelman "Suomen Soitto" jossa esitettiin suomalaista musiikkia sekä kuuluisan "Suojasen Kestikievarin", jossa haastateltiin eri alojen suomalaisia, myös moni Suomestakin saapunut vieras ehti esiintyä tässä ohjelmassa. Suojanen kertoo, että ollessaan johtokunnan sihteerinä hän itse hankki lähetysajan, liikemainokset sekä kirjoitti editoraalit eli päivän artikkelit. V. 1969 asema vaihtoi omistajaa ja sen uudet omistajat lopettivat suomenkieliset ohjelmat. Reino W. Suojanen, joka on eräs suomalaisohjelmien veteraaneja, viettää nykyisin eläkepäiviä Floridassa.

Muita "keskilännen" suomalaisohjelmia

Ironwoodissa lähetti 1950- ja -60-luvuilla WKJB radioasema usean vuoden ajan Edith Aspholmin toimittamia suomenkielisiä radio-ohjelmia. Minnesotan Cloquetissa aloitti v. 1950 radioasema WKLK Wilho Niemen toimittamat suomenkieliset ohjelmat. Niemi toimitti näitä ohjelmia kuolemaansa eli v. 1971 saakka jonka jälkeen muutaman vuoden ajan työtä jatkoi Senega Panger, nykyisin toimitustyöstä vastaa Eino Lipponen. Ohjelma "Finnish Hour" radioidaan sunnuntaisin tunnin pituisena, ohjelma on tyypillinen amerikkansuomalaisten radio-ohjelma sisältäen uutisia, suomalaista musiikkia sekä mainoksia. Ohjelmien mainostajina toimivat paikallinen öljy-yhtiö, hautaustointo sekä osuuskauppa.

Michiganin Ironwoodissa toimiva WJMS-radioasema aloitti suomenkieliset ohjelmat 1964 Eugene Kompsin toimesta, nykyisin suomenkielisistä ohjelmista vastaa Tiivo Rajala.

"Keskilännen" alueella radioivat eräät asemat lyhyitä suomenkielisiä uskonnollisia ohjelmia. Näitä on mm. WWOW Ohiossa, itärannikolla WLYN Bostonissa ja WRKD Mainessa Rocklandin kaupungissa. Kahden

viimeksi mainitun aseman suomalaisohjelmista vastaa yhdistys "Finnish Gospel Association, Inc" ja ohjelmien vetäjinä toimivat Hanna ja Matti Salomaa. Ohjelmat sisälsivät pari suomalaista virttä, puheen sekä haastatteluja.

Lahjoituksia Suomeen

"Uuden Englannin" alueella Massachusettsin Fitchburgissa aloitti radioasema WEIM 1940-luvun alkupuolella, siis sota-aikana, suomenkieliset ohjelmat. Sotavuosien aikana radiouutiset Suomesta olivat jännittäviä ja järkyttäviä ja siksi amerikkansuomalaisetkin halusivat pysyä ajan tasalla. Aseman suomenkielisten ohjelmien toimittamisen aloitti Henry Puranen ja hänen jälkeensä jatkoi työtä Paul W. Hanslin. Kun Fitchburgiin perustettiin v. 1950 uusi radioasema WFGM aloitti Hanslin siinä puoli tuntia kestävä ohjelman "Finnish Hour". Ohjelma sisälsi viiden minuutin uutiset, onnitteluja, seura-ilmoituksia, haastatteluja sekä tietysti mainoksia, jotka kustansivat ohjelmat. Syyskuussa 1956 Hanslin aloitti taas WEIM-aseman kautta suomenkieliset ohjelmat, tällä kertaa tunnin pituisina. Ohjelma oli nimeltään "Music of Finland" eli "Suomen Säveliä", ohjelman tunnussävelenä näet soitettiin "Suomen laulu". Suomalaisista äänilevyistä oli tällöin kova puute ja niitä jouduttiin lainaamaan mistä niitä ikinä löytyi, myöhemmin tilanne oli toinen sillä Hanslin aloitti suomalaisten levyjen maahantuonnin. Hanslin kertoo pyytäneensä Suomen Yleisradiosta levyjä sekä muuta ohjelma-apua mutta mitään apua ei koskaan tullut. Nykyisinhän tilanne on toinen sillä Yleisradion nauhoitepalvelusta lähetetään usealle USA:n radioasemalle valmiita ohjelmanauhoja.

Ohjelmien kohokohtia olivat useiden kuuluisien suomalaisten haastattelut sekä rahan-keräykset joita tehtiin "sävellahjan" periaatteella usean suomalaisen kohteen hyväksi.

WEAT-aseman suomalaisohjelmien järjestäjä-kuuluttaja Alfons Ukkonen.

Rudolph "Rudi" Kemppa WHDF-aseman studiossa Duluthissa

Helvi Qvist KOED-aseman studiossa San Franciscossa lukemassa uutisia.

Satoja dollareita saivat aikanaan Sydän-tautiliitto, Pelastusarmeija, Suomen Olympialaisten Keräystoimikunta ja Bostonin maratonin suomalaisosanotto.

Nämä ohjelmat päättyivät tammikuussa 1969, tällöin sikäläinen Federal Communications Commission vaati, että kaikki vieraskieliset radio-ohjelmat on nauhoitettava ja arkistoitava ja niiden sisältö piti kääntää englanniksi ja esittää radioaseman hyväksyttäväksi ennen radiointia. Koska ohjelmat yleensä olivat "eläviä" ja koska käännöstyö nauhoituksineen olisi ollut hankalaa ja aikaavievää lopetti Hanslin ohjelmat. Ohjelmien loppuminen oli valitettavaa koska niillä oli runsaasti kuuntelijoita Fitchburgissa ja sen ympäristössä.

Nykyisin WEIM-asema radioi sunnuntaisin 15 minuuttia kestävä uskonnollisen ohjelman.

Painopiste siirtyy Floridaan

"Keskilännen" alue eli suurten järvien eteläpuolella olevat osavaltiot olivat kauan suomenkielisen radiotoiminnan keskuspaikkana (1930-luvulta 1960-luvun loppupuolelle saakka) mutta nykyisin painopiste on Floridassa Lake Worthin ja Lantan alueella. Em. alueet muodostavatkin tällä hetkellä suurimman yhtenäisen amerikkalais-suomalaisten asumaaluetta. Vakituisia asukkaita on noin 10.000 ja talvikautena luku vähintään kaksinkertaistuu.

Jo yli 25 vuotta on ABC Network System'iin kuuluva radioasema WEAT radioinut suomenkielisiä ohjelmia. Hankkeen alullepanija oli Aino Carlson ja hän toimitti ohjelmia 8 vuotta, seuraavaksi ohjelmista vastasi William Kyrö 4 vuotta jonka jälkeen Elsa Halme-Penn hoiti työtä 11 vuotta. Nykyisin ohjelmien kuuluttaja-järjestäjän tehtävää hoitaa Alfons Ukkonen, hän on vastannut tästä työstä jo viitisen vuotta. Ohjelma sisältää uutisia, haastatteluja, pikku-uutisia siirtolaisten tapahtumista sekä suomalaista musiikkia ja suomalaisliikkeiden

mainoksia. Musiikki sisältää sekä kansanlauluja että viihdemusiikkia, Tapio Rautavaara ja Mauno Kuusisto ovat laulajista suosituimpia. Aseman suomenkielisistä ohjelmista ovat aikanaan olleet tunnettuja "Kuusamon kuisketta" ja "Halls of Finland", Ukkosen toimittamista erikoisohjelmista mainittakoon "Suomen uutiset" ja "Ennätysten sarja". Ukkonen kertoo että suomenkielisten radio-ohjelmien tulevaisuudennäkymät ovat valoisat, mainostajista on muodostunut jopa jonotuslista. Ohjelma on tunnin pituinen joka sunnuntai klo 10-11 ja sen aikana ehditään soittaa 10 suomalaista levyä. Radiolaki antaa tunnissa 16 minuuttia mainoksia varten, se on 16 mainostajaa minuutin paloina. Kuulijakauntaa lasketaan olevan noin 20.000 henkeä.

Floridan Palm Beachissa radioasema WPBR lähettää sunnuntaisin tunnin pituisen suomenkielisen ohjelman, jonka toimittamisesta vastaa Anna-Liisa Sjöblom. Ohjelma myötäilee muiden suomalaisohjelmien linjoja, erikoisohjelmista mainittakoon "Suomen historia" ja "Nimipäivät". Suomenkielinen lähetys alkaa kuulutuksella "Täällä Anna-Liisa Sjöblom asemalla WPBR Floridan ihanalla kultarannalla...".

Lake Worthissa radioasema WLIZ lähettää sunnuntaisin 15 minuuttia kestäväen helluntaiseurakunnan hartausohjelman. Em. asema on myös suunnitellut aloittavansa jokapäiväiset suomenkieliset uutisohjelmat, mielenkiinto suomenkielisiin lähetyksiin johtuu runsaasta suomalaisasutuksesta. Koska Floridassa ei toistaiseksi ilmesty suomenkielistä sanomalehteä, on radio-ohjelmilla keskeinen tehtävä suomalaissiirtolaisten viihdyttäjänä ja tiedotusvälineenä.

USA:n länsirannikon ainoa suomenkielisiä radio-ohjelmia lähettävä asema on San

USA:n länsirannikon ainoa suomenkielisiä radio-ohjelmia lähettävä asema on San Franciscossa toimiva KQED radioasema.

Aseman kautta lähetetään "Voice of Finland" eli Suomen Ääni - nimistä ohjelmaa, joka jo yli 18 vuotta on ilahduttanut suomalaissiirtolaisia. Ohjelmien toimittajina ovat koko ajan toimineet Helvi ja Rolf Qvist.

"Suomi kutsuu"

Michiganin Marquetissa WLUC- TV - asema lähettää kanavalla kuusi sunnuntaisin suomenkielistä televisio-ohjelmaa tunnin ajan. Ohjelman nimi on "the Finland Calling" eli "Suomi kutsuu". Ohjelma alkoi v. 1962 puolen tunnin pituisena mutta jo pian se muuttui tunnin pituiseksi. Ohjelman alkuunpanijoina toimivat Eugene Sinervo sekä ohjelmien nykyinen isäntä Carl V. Pellonpää.

Ohjelmissa esitetään filmejä Suomesta, haastatellaan suomalaisia matkailijoita tai entisessä kotimaassa vierailleita siirtolaisia sekä esitetään suomalaista musiikkia. Eräät Michiganissa vierailleet suomalaiset kuorot sekä mm. Tapio Rautavaara, Veikko Tuomi, Henry Theel ja Veikko Ahvenainen ovat esiintyneet tässä ohjelmassa. Ohjelmassa tehdään muutoinkin Suomea tunnetuksi toisen ja kolmannen polven siirtolaisille. Viimeiset 10 minuuttia ovat uskonnollista ohjelmaa, tällöin suomea puhuva pastori pitää hartaushetken. Ohjelmassa ovat uutistenlukijoina toimineet mm. Eugene Sinervo, Pirkko Venetjoki- ja Helen M. Keskitalo. Kuten USA:n asemat yleensä, myös WLUC-TV toimii kaupallisella pohjalla. Suomalaisiirtolaisten omistamat liikkeet rahoittavat mainoksillaan "Suomi kutsuu" - ohjelman, uskonnollinen ohjelma sitävästoin rahoitetaan yksittäisten katselijain avustuksilla. Aseman omistaa Post Corporation of Wisconsin-niminen yhtiö. Aseman palveluksessa on n. 50 henkilöä, joista seitsemän suomalaissyntyistä. Koska WLUC - TV on "keskilännen" voimakkaimpia televisio-

asemia voidaan kyseinen ohjelma nähdä laajoilla alueilla Michiganissa, Wisconsinissa sekä Kanadan puolella Ontariossa.

Suomenkieliset ohjelmat Kanadassa

Kanadan Vancouverissa aloitti jokin vuosi sitten pastori Jorma Tuomisto uskonnollis-yhteiskunnalliset suomenkieliset radio-ohjelmat CJVB -aseman kautta. Ohjelma oli poissa eetteristä jokin aikaa mutta Juha Jokinen aloitti ohjelmat uudelleen, ohjelma "Radioviihdettä suomalaisittain - Juha Jokinen eetterissä" radioidaan sunnuntaisin. Ohjelma sisältää uutisia Suomesta, tietoja suomalaisten tapahtumista, suomalaista musiikkia ja mainoksia. Suomenkielisiä lähettyksiä on arvioitu kuuntelevan noin 7.500 henkilöä.

Toinen suomenkielistä ohjelmaa lähettävä kanadalainen radioasema on Albertassa toimiva CJDV, jossa ohjelmia toimittaa Kauko Korvela.

Ontarion alueella Thunder Bayssa televisioasema "Station P" eli Cable Seven, CTNO-TV lähettää suomenkielistä ohjelmaa. Eräs ohjelmasarja oli "Tunnetko Ontarion - Opas suomalaisille" -ohjelmassa, joka oli Ontarion hallituksen kustantama informaatioluonteinen ohjelma kerrottiin siirtolaisille heidän oikeuksistaan ja muutoinkin yritettiin saada heitä tutustumaan uuteen maahan.

Ohjelmat juontavat Margit Vataja ja Riitta Uusitalo, ohjaajana on toiminut Murray Milne.

V. 1976 alussa alkoivat Thunder Bayssa Niels Inkilän tuottamat suomenkieliset televisio-ohjelmat. Ohjelma tulee MacLean & Hunterin kaapelitelevisiossa ja kestää puoli tuntia. Ohjelman nimenä on "Finntime". Tämä ohjelma on ei-kaupallinen ja siihen on toiveita saada maan keskushallituksen tukea. Mikäli rahoitussuunnitelmat toteutuvat, voidaan kuvausryhmät pian lähettää eri puolille Kanadaa selostamaan huomattavampia suomalaisten tilaisuuksia.

Thunder Bayssa lähettää myös CHIC-radioasema sunnuntaisin suomalaisen helluntaiseurakunnan sekä Toronton Suomalaisen Yhdistyneen Seurakunnan ja Luterilaisen Agricola Seurakunnan toimittamat hartausohjelmat. CHIC-aseman suomenkielisistä ohjelmista vastaa nykyisin pastori Leevi Hailkonen. Nämä ohjelmat rahoitetaan lahjoitusvaroin. Ontarion alueella on myös kuultavissa Sault Ste. Mariessa sijaitsevan WSOO-radioaseman suomenkieliset ohjelmat joka sunnuntai.

Suomenkielisiä radio-ohjelmia siirtolaisille lähetti aikanaan noin 20 asemaa, alkupeleistä siirtolaisten kuollessa ei suomenkielisille ohjelmille ole löytynyt jatkajia ja niinpä nykyisin lukumäärä on laskenut puoleen ja ilmeisesti määrä laskenee tästäkin.

Toivottavaa on, että "jenkkiasemien" erikoislaatuiset ohjelmat jatkuisivat, sillä antavathan ne siirtolaisille tietoja vanhan kotimaan tapahtumista sekä toimivat siirtolaisten välisenä yhdyssiteenä.